

Transport- og kommunikasjonskomiteen
Stortinget
transport-kommunikasjon@stortinget.no

Vår dato
23.04.2017

Vår referanse
Høring NTP

Deres dato
23.04.2017

Deres referanse

HØRINGSINNSPILL

MELD. ST. 33 (2016-17) NASJONAL TRANSPORTPLAN 2018-2029

FREMTIDENS MOBILITET - TRANSPORTSYSTEMET I EN BRYTNINGSTID

1. Fremtidens transportsystem utvikles i samarbeid

Ny teknologi er i ferd med og i gang med å revolusjonere hvordan vi beveger oss, reiser og frakter varer. Telenor Norge (Telenor) er tilfreds med at kapittel 3 i Nasjonal transportplan 2018-2029 (NTP), Fremtidens transportsystem, er viet nye teknologiers innvirkning og potensial for transportpolitikken.

Dette er første gang teknologiens rolle i transportpolitikken gis en tydelig omtale i en nasjonal transportplan, og følges opp med konkrete tiltak og styrkede bevilgninger. Telenor er imidlertid opptatt av at dersom fremtidens transportsystem skal oppnå målsettingene om å tilby moderne, effektiv og miljøvennlig mobilitet, er utbyggingen av tilstrekkelig digital kapasitet en absolutt nødvendighet.

I NTP vil regjeringen sette av én milliard kroner ekstra til digital utvikling og prosjekter for smartere mobilitet. Det er ett skritt på veien – men, nøkkelen til å lykkes er å legge til rette for innovasjon, skape samarbeid mellom myndigheter og teknologiselskaper, og sørge for at samfunnet er i stand til å utvikle og ta i bruk de mulighetene teknologien gir for bedre og mer effektiv transport.

Denne reisen er Telenor med på. I år lanserer vi Connected Car – som putter moderne teknologi inn i eksisterende biler. Vi er i gang med pilotprosjekter sammen med kommuner, kommersielle partnere og kollektivselskaper for både mobilitetsanalyse, bedre kollektivplanlegging, selvkjørende busser og sensorer i parkeringsplasser som varsler biler om hvor de finner og kan reservere ledig plass.

Telenor er positive til alle virkemidler og tiltak som bidrar til økt digitalisering for et bedre transportsystem, men er opptatt av at tilstrekkelig oppmerksomhet i Stortingets behandling av Nasjonal transportplan, også vies de mest kritiske forutsetningene for å lykkes med dette.

2. Tilrettelegging for innovasjon og investeringer

Økt tilgjengeliggjøring, bruk og analyse av enorme datamengder, utnyttelse av potensialet i sensorer og tingenes internett, intelligente transportsystemer og autonome kjøretøy er alle eksempler på teknologier som er avhengige av godt utbygd, robust og kraftig nett. Som regjeringen selv skriver, «et raskt og robust ekomnett med høy kapasitet er en forutsetning for mange av de nye teknologiene som er på vei inn i transportsektoren.»

Skal man fra myndighetenes side lykkes med dette, krever det at man a) legger til rette for investeringer i ekominfrastrukturen, og b) legger til rette for innovasjon i ny teknologi, nye tjenester og forretningsmodeller.

Norske myndigheter har mange virkemidler til rådighet for å bidra til rask og innovativ digital utvikling - både som kravstiller, som tilrettelegger og gjennom reguleringer. Telenor ønsker å være en pådriver for å muliggjøre og drive digitaliseringen frem i Norge. Vårt mål er å bidra gjennom å teste ut nye forretningsmodeller og teknologier i samarbeid med partnere og kunder, og i konkurranse med nasjonale og globale aktører. Det beste for innovasjon og utvikling av nye tjenester er konkurranse mellom alle aktørene på like vilkår. Telenor ber komiteen understreke viktigheten av å tilrettelegge for investeringer og innovasjon i ekomutbyggingen i Norge, og unngå særreguleringer som hemmer dette.

IKT-industrien og telebransjen særskilt bidrar årlig med store investeringer til utvikling av nye nett og tjenester. Telenor investerer årlig flere milliarder kroner i infrastruktur i Norge, og forsterker og forbedrer kontinuerlig våre nettverk (fast og mobil). Fremtidig regulering må følge opp dette og ikke legge unødvendige hindringer i veien for ønsket utvikling i retning av bedre ekomkapasitet i hele Norge.

Det er også viktig at det i større grad legges til rette for utbygging av nett og fiber i hele landet. Telenor gjør årlig betydelige investeringer i utbygging av nett, men omfang og hastighet på den faktiske utbyggingen påvirkes av i hvilken grad regler og tilrettelegging fra myndighetene hemmer eller fremmer utviklingen. Utrulling av fiber i den grad som er nødvendig for å nå de politiske målsetninger innen digital kapasitet, krever økt hurtighet og fleksibilitet i myndighetenes tilrettelegging.

Telenor foreslår derfor at Stortinget vurderer å knytte fiberutbygging tettere til utbygging og fornying av alle vei- og kollektivtraseer som bygges, og at det for eksempel lages nye krav i veinormalene om at disse skal inkludere fremføringsrør for fiber i veiskulder. Ved også å bruke vei og jernbanen som fremføringsmetode, vil NTPs målsetninger la seg realisere raskere og mer kostnadseffektivt.

3. På vei mot femte generasjons mobilnett

Telenor har som mål å være først ute med å tilby femte generasjons mobilnett, 5G, i Norge. Vi gjennomførte i mars den første demonstrasjonen av 5G på norsk jord. For å sørge for at alt ligger til rette for at 5G og mulighetene det gir, raskt tas i bruk i Norge, kreves godt samarbeid

med og tilrettelegging fra myndighetene. Telenor ønsker velkommen et nordisk-baltisk samarbeid om 5G, slik Samferdselsdepartementet har lansert, og understreker særlig viktigheten av tilgjengelige frekvenser og godt samarbeid. 5G handler ikke bare om økte hastigheter i nettet, men kraftig reduserte forsinkelser, anledning til å koble flere enheter til nettet og mulighet for såkalt skivedeling av nettet – dedikert til ulike funksjonaliteter.

Skal potensialet vi ser for tilkobling av enheter og sensorer til nettet, og *tingenes internett*, realiseres, er det behov for et nett som lar tilstrekkelig antall enheter koble seg på og kommunisere. De lave forsinkelsene over 5G muliggjør rask kommunikasjon mellom selvkjørende kjøretøy, som er nødvendig for trygg ferdsel med god flyt på veiene. Uten lav forsinkelse vil f.eks. ikke biler kunne kommunisere til andre biler at de må stanse tidsnok til å unngå kollisjoner, om avstandene er korte. For å ha mulighet for å kunne tilby 5G i størst mulig utstrekning, er man avhengig av en fiberutbyggingstakt som langt overgår dagens – ref. over.

4. Sikre nett og risikoreduksjon

I NTP foreslår regjeringen å «sette av midler til et pilotprogram for alternativt kjernenett for å sikre robuste elektroniske kommunikasjonstjenster i fremtiden.» Det foreslås 80 mill. kroner til dette formålet, i første del av planperioden. Telenor mener det må konkretiseres hva formålet og utbyttet ved en slik pilot skal være, og hvordan den kan innrettes på en meningsfull måte.

Telenor bruker store ressurser på å styrke sikkerheten i samfunnskritisk digital infrastruktur. Vi investerer årlig betydelig i infrastruktur og sikkerhet, og forsterker og forbedrer kontinuerlig våre nettverk for å sikre redundans, reservestrøm, og å redusere risiko for utfall. Vi vil fortsette å styrke vår cybersikkerhet både med kompetansebygging, styrket analysekapasitet og investeringer i infrastruktur.

I Lysne-utvalget ble ideen om et alternativt kjernenett presentert som et tiltak for å redusere samfunnets avhengighet av Telenor. Det har imidlertid vært uklart hvorfor dette i seg selv utgjør en risiko, dersom formålet er redusert sårbarhet. Vår oppfatning har vært at det er dårlig redegjort for hva denne sårbarheten består i, og hvordan den best kan håndteres og reduseres. Vi mener det faglig sett ikke er dekning for å si at et alternativt kjernenett er beste tiltak for å oppnå dette. I NTP trekkes for eksempel frem tilfeller av ekstremvær, brudd i sentrale fiberkabler og alvorlige cyberhendelser. Et nytt kjernenett vil i liten grad redusere konsekvensene av slike hendelser.

Telenor mener Stortinget ved en eventuell tilslutning til opprettelsen av et slikt pilotprogram, må være langt tydeligere enn NTPs omtale i hva man faktisk ønsker å oppnå med piloten. I NTP heter det at «hovedmålet for pilotprogrammet er å etablere et fungerende marked for alternative kjernenett som samfunnskritiske virksomheter kan benytte for å øke sikkerheten i sine tjenester». Telenor mener Stortinget bør tydeliggjøre at piloten bør kunne gi svar på følgende spørsmål om den skal være meningsfull, og videre konklusjoner skal kunne tas på et

bedre grunnlag – også hvordan erfaringene fra piloten skal kunne vurderes opp mot alternative tiltak og bruk av ressurser for styrket sikkerhet og redundans i nettet.

Blant momentene som bør skisseres for en evt. pilot er hvilke risiki man mener de samfunnskritiske virksomhetene skal beskytte seg mot? Dersom formålet er å øker sikkerheten i virksomhetens egne tjenester gjennom å gi flere muligheter til å velge forskjellig tjenester for å styrke redundansen, er da alternativt kjernenett svaret eller er det andre tiltak/tjenester som vil fungere bedre? Er det et kjernenett i hele Norge man har behov for eller er det en styrking kun på utvalgte strekninger med mye trafikk eller stor sårbarhet? Det er også uklart hva som legges i «et fungerende marked for alternative kjernenett».

Telenor mener at Stortinget burde tydeliggjøre at de tiltak og midler som brukes på spørsmålet om alternativt kjernenett, bør gi et beslutningsgrunnlag som i tilstrekkelig grad har et helhetlig og tilstrekkelig samfunnsøkonomisk perspektiv, hvor alle relevante hensyn er veid inn, inkludert mulige utilsiktede konsekvenser, og dette tiltaket kan vurderes opp mot alternative måter å realisere målet om økt sikkerhet og redusert sårbarhet.

5. Behov for en digital transportplan

I forbindelse med Stortingets behandling av Meld. St. 27 (2015-16) *Digital Agenda for Norge*, spilte Telenor Norge inn behovet for en digital nasjonal transportplan. Vi oppfordret Stortinget om å be Regjeringen utrede hvordan Norge best kan fastsette en forpliktende plan for digitalisering innen transport, digitale hverdager og nye næringer frem mot 2020. NTPs kapittel 3, Fremtidens mobilitet, tar utgangspunkt i det samme behovet. Som departementet skriver i NTP, går den teknologiske utviklingen så raskt at det er vanskelig å gjøre riktige prioriteringer nå, som vil stå seg hele planperioden. Telenor Norge deler dette synet, men mener like fullt at om Norge skal være tilstrekkelig offensive i satsningen på ny transportteknologi, kreves et mer strategisk planverk enn de tiltak og visjoner som er beskrevet i NTPs kapittel 3.

6. Oppsummering av innspill

I NTP beskrives regjeringens overordnede mål for transportpolitikken som «Et transportsystem som er sikkert, fremmer verdiskaping og bidrar til omstilling til lavutslippssamfunnet». Dersom fremtidens transportsystem skal oppnå disse målsettingene, vil også utbyggingen av tilstrekkelig ekinfrastruktur være en forutsetning. Telenor er glade for at teknologiske muligheter og de endringene dette vil medføre for transportsystemet vårt, er så tydelig omtalt i NTP. Våre viktigste innspill til Stortingets behandling er følgende:

- a) Tilstrekkelig digital kapasitet er en nødvendighet for å ta i bruk teknologiske muligheter og nå mål på dette området som er beskrevet i NTP.

- b) Ekompolitikken og myndighetenes regulering av sektoren bør begrense særreguleringer, og legge til rette for at innovasjon og investeringer lønner seg.
- c) Myndighetene må ta nødvendige grep for bedre å tilrettelegge for utbygging av fiber i Norge, og endre reguleringer som hemmer dette.
- d) Viktigheten av myndighetenes tilrettelegging, og godt samarbeid mellom myndigheter og bransjen, for å sikre at 5G raskt og effektivt kan etableres i Norge.
- e) Stortinget bør tydeliggjøre hva formålet med den foreslåtte pilot for alternativt kjernenett skal være, og hvordan en evt. pilot kan bidra til bedre beslutning om redusert sårbarhet i infrastrukturen.
- f) Det bør utarbeides en *digital transportplan* for mer strategisk arbeid med å realiseres potensial og nå målene beskrevet i NTP om fremtidens mobilitet og teknologiske muligheter.